

Het Linnaeusklokje

KNNV afdeling Noordwest-Veluwe

2025 nummer 1 januari-april

*Ontdek
beleef
bescherm*

Van de bestuurstafel

Ongeveer een jaar ben ik nu betrokken bij het bestuur van de KNNV Noordwest-Veluwe, en op de laatste jaarvergadering ben ik benoemd tot algemeen bestuurslid. Ik houd mij vooral bezig met het notuleren van de vergaderingen.

Ik zal mij eerst verder voorstellen. Mijn naam is Wilma Heijblom, ik ben getrouwd met Michiel de Vries en onze zoon Stephan woont nog thuis. Ik ben ongeveer 40 jaar lid van de KNNV, was de eerste jaren actief bij landschapsbeheer en ging ook een paar keer mee met het 'Hemelvaartsweekend' dat jaarlijks werd gehouden. Daar heb ik ook mijn man Michiel leren kennen. Nu ga ik af en toe mee met wandelingen en algemene excursies. Ik ben niet zo'n specialist maar kijk graag naar alles wat leeft en groeit en bloeit.

Genoeg over mij, nu vanuit het bestuur.

Sinds dit jaar vergadert het bestuur een paar keer per jaar met de coördinatoren van de diverse groepen, dat is een waardevolle aanvulling en ondersteuning. Veel werk wordt nu overgenomen door de coördinatoren en andere vrijwilligers.

De vergaderingen verlopen altijd in een goede sfeer. Maar... : Hebben we in 2026 nog wel een afdeling Noordwest-Veluwe? Zoals gezegd, de vergaderingen verlopen in een positieve sfeer en zijn niet heel frequent nodig. En nu komt de maar: Gerhard treedt af komend voorjaar, en Volkert gaat nog maximaal 1 jaar door en stopt daarna echt! Maryke en ik kunnen en willen niet met z'n tweeën het bestuur vormen. We zijn dringend op zoek naar een voorzitter en secretaris. Als je nu instapt, kan je nog rustig wennen/ingewerkt worden onder leiding van Volkert Bakker.

Tot slot even de agenda.

De nieuwjaarsbijeenkomst op 11 januari, van 15.00-17.00 in de Vleugel in Ermelo. Jullie zijn allemaal weer van harte uitgenodigd!

Eind februari of begin maart is weer de jaarlijkse ledenvergadering.

Wat zou het fijn zijn om bij het afscheid van Gerhard ook nieuwe bestuursleden te kunnen verwelkomen!

Wilma Heijblom

Nieuwe plannen en ontwikkelingen

Er zijn weer een aantal nieuwe ideeën en plannen om aan te werken.

Zo is zeker vermeldenswaard het nieuwe initiatief van Emke en Martin van Hemert. Tot nu toe organiseerden zij iedere maand een flinke wandeling van ongeveer 10 km. Maar nu hebben ze besloten ook kortere wandelingen te organiseren voor korte-afstand-wandelaars en voor wandelaars met hulpmiddelen, zoals wandelstokken en rollators. De afstand is ongeveer 4 km. Voorlopig eens per kwartaal. Zoiets moet groeien. Op 20 november was de eerste keer en waren er meteen al drie deelnemers.

Nog een leuke positieve ontwikkeling: zoals jullie weten en ongetwijfeld gemerkt hebben, loopt er over de Veluwe een

route voor ATB-fietsers. Dat heeft als voordeel dat de ATB'ers nu minder 'overal' fietsen maar deze route kiezen. Nadeel is wel dat die route helemaal verzand is en dat amfibieën en reptielen het heerlijk vinden op warm zand te liggen opwarmen en daarbij het risico lopen te worden doodgereden. Veel kritiek was er dat deze route over zgn. Natura-2000-gebied liep op de Ermelosche heide vlak langs de Ermelosche natuurvijver. Een gebied dat juist bekend is om de vele amfibieën en reptielen. In overleg met alle betrokken partijen (wij waren er ook bij) is nu besloten dat deel van het traject te verplaatsen naar het aangrenzende bos. Een belangrijke verbetering, die binnenkort gerealiseerd zal worden.

Zoals uit bovenstaand bericht en ook bij de aanpak bij de Natuurtuin in Ermelo blijkt, zoeken gemeenten tegenwoordig nadrukkelijk het overleg op met bewoners en partijen om die meer te betrekken bij het gemeentelijk beleid en de uitvoering.

De gemeente Harderwijk heeft ons gevraagd deel te nemen in een tweetal werkgroepen om invulling te geven aan de natuur en groenvisie van de gemeente. De eerste vergaderingen hebben plaatsgevonden. Leuk was bijvoorbeeld het verhaal over het initiatief van de bewoners die het beheer over de vijver in de Veldkamp nu zelf ter hand hebben genomen.

Het bestuur

BESTUUR

Voorzitter	Volkert Bakker	voorzitter@noordwestveluwe.knnv.nl	424293
Secretaris	vacant	secretaris@noordwestveluwe.knnv.nl	
postadres		Schaapskamp 9, 3849 PS Hierden	553229
Penningmeester	Maryke Mak	penningmeester@noordwestveluwe.knnv.nl	06 14156580
Bestuurslid	Gerhard Weigand	gerhard@weigand.nl	553229
Bestuurslid	Wilma Heijblom	heijblom@caiway.nl	419711

WEBSITE

		https://noordwestveluwe.knnv.nl	
Webmaster en nieuwsbrief	Dineke de Visser	webmaster@noordwestveluwe.knnv.nl	
Nieuwsbrief	Anne-Marie Fondse	jmfondse@gmail.com	557276

REDACTIE

Redactieadres	Nico de Jong	klokje@noordwestveluwe.knnv.nl	06 84630410
Bezorging	Flory Eibrink	f.eibrink@gmail.com	415931
Activiteitencoördinator	Dick Dooyewaard	dick.dooyewaard@gmail.com	254538
Ledenadministratie	Nico de Jong	leden@noordwestveluwe.knnv.nl	06 84630410

Indien u uw contributie niet per automatische incasso betaalt, wilt u die dan voor 1 maart overmaken?

Voor zover u zelf een automatische overschrijving hebt geregeld, wilt u die dan bijtijds aanpassen?

Contributie 2025: leden € 37,25, huisgenootleden € 18,75, jongerenleden € 22,50

IBAN: NL37 TRIO 0338 9474 42 t.n.v. KNNV afd. Noordwest-Veluwe

Onze KNNV-afdeling is een ANBI. Een donatie aan onze KNNV is dan ook in principe - binnen bepaalde regels - fiscaal aftrekbaar.

Een opzegging van het lidmaatschap dient tenminste twee maanden voor aanvang van het nieuwe kalenderjaar schriftelijk of per e-mail door het bestuur te zijn ontvangen.

Netnr: 0341

Coördinator fotografiegroep Camera Natura	Wilma Stoof	w.stoof@planet.nl	419493
Coördinator werkgroep landschapsbeheer	Arina en Lourens de Wolf	landschapsbeheer@noordwestveluwe.knnv.nl	06 53708766
Coördinator paddenwerkgroep	Hans Fondse	jmfondse@gmail.com	557276
	Lynn Knossen	lynnknossen@gmail.com	558391
Coördinator plantengroep	vacature	p.pfaff38@gmail.com	06 10358554
Coördinator promotie	Hanneke Schraven	hanneke.schraven@icloud.com	06 44995221
Cursuscoördinator	Peter Pfaff	cursus@noordwestveluwe.knnv.nl	06 10358554
Coördinator vlindergroep	Peter Pfaff	p.pfaff38@gmail.com	06 10358554
Coördinator vogelgroep	Hans Fondse	jmfondse@gmail.com	557276
Coördinator paddenstoelgroep	Dick Dooyewaard	dick.dooyewaard@gmail.com	254538
	Annemarie Kooistra	aekooistravroegop@hotmail.com	557545
Coördinator werkgroep natuurgegevens	Lex Groenewold	a.w.groenewold@hetnet.nl	561741
Coördinator wandelgroep	Emke van Hemert	wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl	06 44140532

De Rhododendronknopvreter, *Seifertia azaleae*, is een parasitaire schimmel die voorkomt op de dode knoppen van grootbladdige *Rhododendron*-soorten. Deze zijn bedekt met, wat lijkt op, kleine zwarte knoppelden. De aantasting wordt verspreid door de Rhododendroncicade, *Graphocephala fennahi*. Vermoedelijk worden de bloemknoppen tijdens het leggen van eieren besmet met de schimmel die de cicade bij zich draagt. Deze knoppen bloeien niet, maar mummificeren in plaats daarvan. De schimmel is het jaar daarop pas zichtbaar.

Ati Vijge maakte deze foto op 29 oktober 2022.

In Memoriam

We kregen dit keer drie berichten over het overlijden van (ou-)leden van onze vereniging.

Jan Willem Jonker

Op 29 september 2024 is Jan Willem Jonker overleden. “Na een leven vol liefde, toewijding en zorg”, schreef de familie. Ik vind dat heel mooi en treffend beschreven, want dat is ook zoals wij hem hebben leren. Hij was heel erg betrokken bij de natuur, een actief lid van onze vereniging, had veel oog voor details en was altijd op zoek naar bijzonderheden. En die vond hij ook. Bijna altijd als ik hem sprak had hij weer een zeldzaam plantje, korstmos of insect gevonden. Want hij was heel breed geïnteresseerd en vasthoudend. Als hij de soort niet kende, ging hij net zo lang op zoek en raadpleegde andere deskundigen tot hij gevonden had wat het was. Wij zullen hem zeker missen en wensen zijn vrouw, kinderen en familie veel sterkte bij dit verlies.

Volkert Bakker

Mevrouw R. Langedijk-Beuker

We kregen bericht dat Mw. Langedijk-Beuker is overleden. Onze werkgroep landschapsbeheer heeft jarenlang een zaterdag per jaar geholpen op haar terrein. In ruil daarvoor konden we gebruikmaken van een mooie ruimte, die we een aantal keer hebben kunnen gebruiken voor onze ledenvergaderingen. De laatste jaren liepen de contacten al via haar dochter vanwege de problemen met haar gezondheid.

We wensen haar familie veel sterkte bij dit verlies.

Volkert Bakker

Lex van der Steur

Van Tjalling van der Meer kregen we het bericht dat Lex van der Steur is overleden. Hij schreef: “Bijgaand een bericht van de afdeling Den Haag in verband met het overlijden van Lex van der Steur. Tijdens contacten met de websitebeheerder van de afdeling in verband met het bijhouden van de website van de voormalige Stichting Fondsen van de KNNV hoorde ik dat Lex naast zijn zuster woonde, zodat ik onlangs nog mijn groeten aan Lex liet overbrengen.

Het overlijden van Lex doet me denken aan de samenwerking met Lex vanaf begin 1991 tot en met begin 2003 (in verband met zijn vertrek naar Den Haag) in de zeer succesvolle Werkgroep Natuureducatie van onze afdeling. Lex volgde Harm Werners destijds als coördinator van de werkgroep op. Behalve Lex en Harm maakten Anne-Marie Fondse en ondergetekende deel uit van de werkgroep.”

Personalia

Binnen de landelijke KNNV bestond de Stichting Fondsen. De Stichting beheert de gelden uit giften en legaten. Doel van de Stichting Fondsen is het financieel ondersteunen van alle geleidingen van de KNNV en van KNNV-activiteiten.

De Stichting is per 31 december 2023 opgeheven. Het is de bedoeling dat er een nieuwe commissie fondsen wordt ingesteld, die alle fondsen namens het bestuur gaat beheren.

Tjalling van de Meer was jarenlang voorzitter van de Stichting Fondsen, maar deze functie is dus per die datum vervallen. Hij is nog wel als adviseur betrokken bij de vorming van de nieuwe commissie maar zal daar niet meer aan deelnemen.

Minicursussen

We gaan weer verder met het organiseren van minicursussen samen met NMP Ermelo. We proberen de cursussen zo in te richten dat ze interessant zijn zowel voor buitenstaanders en beginners als voor wat meer gevorderden.

Sinds januari 2023 hebben we inmiddels 12 cursussen georganiseerd (met dank aan al die leden en een enkele buitenstaander die zo'n cursus hebben gegeven) en de deelname is boven verwachting. Iedere keer waren er tussen de 10 en 20 deelnemers en dat is een mooi aantal voor zo'n cursus.

Er staan er nu weer twee op het programma:

Tuinvogels door Loek Batenburg en Hans Fondse, een herhaling van twee jaar geleden, op woensdagavond 15 januari en de excursie op zaterdag 18 januari.

Korstmossen door Arie van den Bremer op zaterdagmorgen 15 februari de theorie en direct aansluitend 's middags de praktijk.

We houden het theoriegedeelte van de cursussen in de Witte Heide, Kerklaan 5a in Ermelo.

Voor de praktijk gaan we in de buurt naar buiten. Daarover worden tijdens het theoriedeel nadere afspraken gemaakt. De cursussen zijn apart te volgen. We rekenen dan € 5,- voor de cursus. Koffie, thee of chocola zijn beschikbaar, maar wel voor eigen rekening, € 1,- ter plekke af te rekenen.

Aanmelden via de website is verplicht. Er kunnen maximaal 20 personen per cursus deelnemen. Bij grotere belangstelling zullen we een reservelijst maken en de cursus op een later tijdstip herhalen. Uitgebreide informatie vind je elders in dit blad, in onze nieuwsbrief en op de website.

Kopij

Kopij voor Het Linnaeusklokje 1-2025 graag vóór 1 december 2024 mailen naar de redactie:

klokje@noordwestveluwe.knnv.nl.

Een overzicht van wensen voor het aanleveren van kopij kan bij de redactie worden aangevraagd.

De zon komt op en de zon gaat weer onder

door: Wim Hamer, foto's van de auteur

In de fotografiewerkgroep is het onderwerp 'zonsopkomst en zonsondergang' behandeld. In dit artikel worden wat tips gegeven, die we besproken hebben. Overigens zijn alle genoemde instellingen geen wet van Meden en Perzen, maar de door mij gekozen instellingen.

De zonsopkomst en de zonsondergang zijn natuurfeiten die elke dag plaatsvinden. Veel mensen genieten dan ook van de zon die verdwijnt achter de horizon. Wat minder mensen staan klaar om de zon op te zien komen. Op zich heel begrijpelijk, want het kan betekenen dat je wat eerder uit bed zal moeten stappen dan normaal. Toch beleef je het ochtendlicht weer anders dan het avondlicht. En als je er echt voor wilt gaan: het uurtje voor de zon daadwerkelijk aan de horizon verschijnt, staat bekend als het gouden uurtje. En het uurtje daarvoor noemen we weer het blauwe uurtje. In de avond is het andersom, eerst de zonsondergang, dan het gouden- en daarna het blauwe uurtje. Voor als je deze fenomenen wilt fotograferen, worden hier wat tips gegeven.

Het gouden uur wordt in de fotografie niet voor niks ook wel het magische uur genoemd. Het mooie, zachte licht dat vlak na de zonsopkomst en ook weer vlak voor de zonsondergang de lucht goud kleurt is die benaming zeker waard. Voor fotografen de tijd bij uitstek om met de camera ter plekke te zijn. De periode ervoor (ochtend) of erna (avond) is zo mogelijk nog mooier en noemen we het 'blauwe uurtje'. Hoewel beide periodes in elkaars verlengde liggen, zijn er grote verschillen. Overigens is het niet echt een uur, de tijdsduur varieert in de zomer en winter.

Om precies te weten wanneer het blauwe, dan wel het gouden uurtje begint en de zon daadwerkelijk over de horizon klimt, kan je verschillende apps gebruiken. Bijvoorbeeld de gratis app Clear Outside. Je vult de locatie in waar je naar toe wilt gaan, en je leest de tijden af. Ook de bewolking wordt weergegeven, of er sprake is van mist, de regenverwachting en de windkracht.

De Knardijk bij Zeewolde is gauw ingevuld in de app en in de eerste week van mei is de zonsopkomst om 4.35 uur. Het gouden uurtje ligt ervoor en begint rond 3.35 uur. Het gouden uurtje laten we even voor wat het is, om 4.00 uur opstaan is vroeg genoeg. Graag wil ik voor de zon daadwerkelijk opkomt al op de plek van bestemming zijn, statief opstellen, camera instellen en klaarstaan.

De zon klimt verbazingwekkend snel en in een aantal minuten zijn er al bijna 40 foto's gemaakt. Gauw op zoek naar een nieuw standpunt voor wat variatie in de foto's. Een klein stukje terug staat de Biezenburgt met een mooi uitzicht over het water van Harderbroek. De zon staat inmiddels wel een stukje hoger, hetgeen hier betekent meer kleur in de lucht, meer warmte in de foto, meer weerkaatsing op het water.

Ook voor het maken van een zonsondergang wordt de app

Voor deze foto heb ik gekozen voor een groothoekobjectief waarbij niet de maximale groothoekwaarde is ingesteld. De gekozen instellingen zijn: brandpunt 24 mm, iso 200, diafragma 6.4 en sluitertijd 1/125 seconde.

weer geraadpleegd om voor die tijd te arriveren op de plek. Het is handig om een lijstje te hebben waar je een mooie zonsopkomst of zonsondergang kan fotograferen.

Veel fotografen maken foto's in het landscape formaat, waarbij breedte groter is dan hoogte, maar gebruik eens de portretstand, waarbij de hoogte groter is dan de breedte.

Zowel bij zonsopgang als bij zonsondergang kan je ook gebruikmaken van een mooie voorgrond. Door een klein diafragma te gebruiken (groot getal) krijg je de voorgrond alsmede de zon scherp.

Het is natuurlijk leuk om niet een standaardzon in je foto te hebben. Zonder een filter of nabewerking in een bewerkingsprogramma kan je de zon een ster meegeven. Dit kan je doen door je diafragma zo klein mogelijk in te stellen.

Veel mensen denken na een zonsondergang: "Zo, de zon is weg en ik kan terug naar huis." Dat moet je juist niet doen. Als de zon is verdwenen, krijgt de lucht vaak de mooiste kleuren.

Om een andere invalshoek te hebben, maak ik nu gebruik van een matig tele-objectief. De gekozen instellingen zijn: brandpunt 70 mm, iso 200, diafragma 7 en sluitertijd 1/1250 seconde.

Door het gebruik van een groothoekobjectief is scherptediepte altijd wel goed, neem iets voorgrond mee. Diafragma keuze is afhankelijk van hoeveelheid licht. Probeer de zon niet in het midden te plaatsen. Instellingen bij deze foto: brandpunt 25 mm, diafragma 7.1, iso 100 en sluitertijd 1/180 seconde.

Blijf zo lang je kan genieten van de kleurveranderingen in de lucht. Vaak kom je met meer mooie foto's thuis dan van de zonsondergang zelf.

De gekozen instellingen zijn: brandpunt 62 mm, iso 200, diafragma 29 en sluitertijd 1/50 seconde.

De gekozen instellingen zijn: brandpunt 10 mm, iso 200, diafragma 22 en sluitertijd 1/20 seconde.

De gekozen instellingen zijn: brandpunt 400 mm, iso 400, diafragma 22 en sluitertijd 1/90 seconde.

Ook kan je de zon niet centraal zetten bij een zonsopkomst. Deze foto is gemaakt rond 6.00 uur in de Arkemheerpolder, toen de zon net op was en probeerde door de mist heen te breken. Dat is mooi te zien op de borst en de snavel van de Grutto, die al enigszins warm gekleurd zijn door het beginnende zonnetje.

En het is ook leuk om met de sluitertijd te experimenteren. Hier is gekozen voor een extreem snelle sluitertijd, waardoor bijna alleen de zon en de weerkaatsing in het water te zien zijn.

En als laatste kan je met een zonsopkomst ook zonneharpen creëren. Deze foto is gemaakt aan de rand van de Ermelose heide, de bomen precies voor de zon geplaatst om de zonneharpen te creëren.

Wellicht heeft dit artikel je geprikkeld om een keer vroeg op te staan voor een mooie zonsopkomst of om te experimenteren met het maken van foto's van dit prachtige natuurverschijnsel.

Finca El Zorro Holandés

door: Ronald Vossebelt, foto's van de auteur

Voor de lezers van dit blad die mij niet kennen, zal ik mij eerst even voorstellen. Ik ben Ronald Vossebelt, geboren in Ermelo en sinds 1985 lid van de KNNV afdeling Noordwest-Veluwe. Vanaf m'n 12e kijk ik al naar vogeltjes dus eigenlijk ben ik een echte vogeltjesman. Toen ik 14 was heb ik mijn eerste camera gekocht om alle vogeltjes ook te gaan fotograferen. Ik heb veel rondgezworven over de Veluwe en her en der hutten gebouwd om vogeltjes te kunnen fotograferen. Maar natuurlijk heb ik ook wat vogelreizen gemaakt binnen en buiten Europa.

Hoog op mijn verlanglijst om ooit eens te bezoeken binnen Europa was de uitgestrekte Extremadura in Zuidwest-Spanje, tegen de Portugese grens aan. Een typisch gebied met aan de ene kant de vele Steeneiken, genaamd Dehesa en aan de andere kant uitgestrekte steppen. De Dehesa zijn de gebieden waar de Extremadura om bekend staat: in de winterperiode lopen de Iberische varkens in deze gebieden en voeden zich met de eikels van de Steeneiken. Dat is waar de bekende Ibericohammen vandaan komen. Niet alleen de varkens eten de eikels, ook de vele kraanvogels die in oktober/november naar Extremadura trekken om te overwinteren. Ook zij zijn gek op deze lekkernij. Maar in het voorjaar zou het nog mooier moeten

Simone en Ronald

Ons huisje op de finca

zijn en daarom heb ik ooit de stoute schoenen maar eens aangetrokken en hup, op naar Extremadura. Dat is nu alweer zo'n 25 jaar geleden, nog in het 'diatijdperk'. Nadien nog vaak geweest omdat ik mijn hart wel een beetje verloren heb aan dit prachtige vogelrijke paradijs. Iedereen zou het een keer gezien moeten hebben.

Een kleine drie jaar geleden begon het toch wel erg te kriebelen en na een goed gesprek en een lekker glas wijn met mijn vrouw Simone, die een paar keer met mij mee was geweest naar Extremadura, besloten we om ons huis in Ermelo te verkopen, het avontuur aan te gaan en te emigreren naar deze prachtige provincie. Extremadura is net zo groot als Nederland maar er wonen ongeveer 1 miljoen mensen, dat is ongeveer 6% van de Nederlandse bevolking. Hier is nog rust en

De finca

ruimte en stilte. Na een speurtocht op internet en een paar 'werkbezoeken', vonden we een fantastische finca met een klein, rond huisje erop. Dat moest het gaan worden, middenin de natuur. Het huisje was niet heel erg goed gebouwd en moest worden gerenoveerd dus de eerste paar maanden was het wel een beetje afzien en heel erg minimalistisch leven, zonder elektriciteit. Maar met een paar lampjes op een klein zonnepaneeltje en een mogelijkheid om je telefoon op te laden, kom je een heel eind. En zeker als er bijna elke dag gieren overvliegen en rondom het huis allemaal Blauwe eksters zijn, overal Cirlgorzen, Baardgrasmussen en Wielewalen zingen. Dagelijks komen de Slangenarenden en Dwergarenden in onze vallei kijken, op zoek naar een prooi. Uiteindelijk is dat natuurlijk allemaal goed gekomen en is ons huis zo goed als klaar. Er was geen stroom maar nu hebben we onze eigen zonnepanelen met batterijen voor de opslag. Het water komt uit onze eigen bron, ik heb een keuken gebouwd dus we wonen heerlijk off grid. De inwoners van het dorp vinden het prachtig want het is helemaal niet gebruikelijk om 'in de campo' te gaan wonen. Veel mensen hebben wel een stukje grond waar ze een paar kipjes en een moestuintje hebben maar na het werk in de moestuin gaan ze allemaal weer terug naar hun huis in het dorp. Wonen in de campo... da's wel een beetje gek maar ze vinden het fantastisch, die gekke Nederlanders toch!

Aanvliegende gieren op onze finca

Grijze wouw

We hebben er bewust voor gekozen om te zoeken naar een grote finca zodat we, als we straks onze prachtige accommodaties voor de verhuur hebben staan, ruime mogelijkheden hebben voor onze gasten om lekker op eigen terrein te kunnen wandelen, te fotograferen of gewoon lekker ergens op een bankje in het zonnetje te zitten en te genieten van alles wat er allemaal rondvliegt. Onze finca is 52 hectare groot, (oftewel 75 voetbalvelden) vooral glooiend terrein met hoofdzakelijk Pyreneese eik. Dat is een bladverliezende eikensoort die hoofdzakelijk in onze omgeving voorkomt maar in Extremadura veel minder dan de Steeneiken. Doordat het een bladverliezende boom is, hebben we echte seizoenen. Steeneiken behouden hun blad het hele jaar en dan heb je veel minder het gevoel van de seizoenen. Op de finca loopt een klein beekje dat alleen in de zomer droog staat. Het voedt in het voorjaar drie grote charca's achterop de finca. Charca's zijn natuurlijke waterpoelen. Daar staat het hele jaar water in waardoor er altijd dieren op de finca zijn zoals Vos, Das, Edelhert, Wild zwijn en Ree. Ook wonen er Steenmarters en soms een Egyptische mangoest. Af en toe hang ik een infrarood-camera op en op de filmpjes zien we ze dan allemaal voorbij komen. Zeker als het in de zomer droger wordt, maken alle dieren dankbaar gebruik van deze waterplaatsen. Op twee andere locaties op de finca hebben we er nog twee die eigenlijk ook het hele jaar water bevatten. Naast de grotere dieren die gebruik maken van de waterpoelen zijn er heel veel amfibieën in de poelen, zitten er veel Boomkikkers, vliegen veel soorten libellen en vleermuizen over het terrein en zijn er bijna het hele jaar ook

Havikarend

Steenarend

vlinders. Dit najaar hebben we erg veel Keizermantels gezien, net als Koninginnenpages in de zomer en de wereld aan allerlei kleine soorten blauwtjes en zandoogjes. Daartussendoor kruipen de bidsprinkhanen, krekels, Veenmollen maar ook een paar slangensoorten. Maar voor de slangen moet je erg veel geluk of geduld hebben. Ze zijn er wel maar omdat ze erg schuw zijn, zie je ze in het normale doen en laten nauwelijks. Als ze je 'voelen' aankomen, zijn ze weg. Maar op de finca kun je in ieder geval wel zoeken naar de Trapslang, Adderringslang en Hagedisslang. Zoals een aantal van jullie weet, ben ik meer een vogeltjesman dan een plantenman en daar is voor mij nog veel te leren. Maar wat veel voorkomt, zijn Zandblauwtje, Gevlekt zonneroosje, Christusanjelier, blauwe Lupine, Bosgeelster, Herfsttijloos, Weideklokje, Zwartmoeskervel, Akker-goudsbloem, Watermunt, Italiaanse gladiool, Groot trilgras, kamille, heel veel Rode schijnspurrie, Alpenkwastjesbloem, Boshyacint, Rotsroos, Slaapmutsje, Hoepelroknarcis, veel te veel om op te noemen. Dit is echt maar een hele kleine greep. In de Extremadura groeien iets meer dan 40 soorten orchideeën waarvan een aantal op de finca groeit. We hebben in ieder geval Mannetjes-, Vlinder-, Drietand-, Wolzwever-, Italiaanse- en Wantsenorchtis. Waarschijnlijk heb ik er nog een groot aantal niet gezien. Wat paddenstoelen betreft, is het hele gebied in onze omgeving erg geliefd om te zoeken. Er schijnt Keizeramaniet (Huevo del rey in het Spaans wat Koningsei betekent) te staan bij ons maar ik heb ze nog niet kunnen vinden. Het is een geliefde maar ook vrij zeldzame soort, en erg lekker om te eten. Zelf paddenstoelen zoeken is heel gebruikelijk hier.

Grote trap

Hop

En dan de vogeltjes. Ik heb vanaf vorig voorjaar een lijst bijgehouden van de soorten vogels die ik op of direct boven de finca heb gezien en de teller staat nu op 80 soorten. Dat varieert van de grootste vogel, de Monniksgier tot aan de Kleine zwartkop. Bij de poelen zit regelmatig een IJsvogel en bij het beekje bij de ingang van de finca vaak een Gele kwikstaart. De finca heeft een paar delen die redelijk dichtgegroeid zijn met Zonneroos en gele en witte brem, wat natuurlijk prima gebied is voor Baardgrasmus en Orpheusgrasmus, maar ook de Rode patrijs houdt zich daar graag schuil. Een paar wat hoger gelegen delen zijn meer open met wat door braamstruiken overgroeide solitaire eikenbomen en dat is natuurlijk altijd goed voor Nachtegaal, Roodkopklauwier, Boomleeuwerik en Houtsnip. Daar heb ik ook een Draaihals gezien. Wat de finca verder voor ons zo mooi maakt, zijn de Wielewalen in het voorjaar. Af en toe wordt er wel eens een overvliegende Sperwer aangevallen door een Wielewaal, hoe spectaculair is dat! De hellingen met de eikenbomen zijn altijd goed voor Bergfluitser, Kleine bonte specht, Europese kanarie, Appelvink en Boomleeuwerik. Verder bij het beekje bij de ingang van de finca zitten meestal Cetti's zanger, Roodstuitwaluw, Bijeneter, Hop, Kuifleeuwerik en Cirlgors en daar vist met regelmaat ook de Zwarte ooievaar. Oh ja, er vliegen ook heel vaak Wespendienven.

Hopelijk kunnen we vroeg in het aankomende voorjaar van 2025 de eerste twee tweepersoons pipowagens gaan plaatsen,

Spaanse knoflookpad

Vale gier

die we willen gaan verhuren. Ze zijn voorzien van eigen badkamer met toilet, een kleine keuken, een slaapkamer met één tweepersoons bed of twee eenpersoons bedden en naar verwachting ook een eigen zwembadje, privé dus. Ze zijn wel zelfvoorzienend maar we denken erover om een soort boodschapservice te gaan verzorgen. In ons dorp is wel een kleine supermarkt maar voor onze gasten is het wel zo prettig als de eerste boodschappen bij aankomst vast in de koelkast staan. Dan kun je na aankomst gelijk je verrekijker pakken en genieten maar.

Onze finca ligt in een zogenaamd microklimaat, wat inhoudt dat, als het in de zomer warm is, na zonsondergang de temperatuur snel daalt. In de dorpen om ons heen is het dan nog altijd erg warm en is slapen met een airco haast onmogelijk. Maar bij ons op de finca zakt de temperatuur snel naar een graad of 21 in de avond en 's nachts nog wat verder zodat de ochtenden altijd lekker fris beginnen. Een airco is daarom niet nodig en dat slaapt wel zo lekker.

Op de finca ben ik een hut aan het bouwen voor fotografen om vogelsoorten vanaf een mooi standpunt te kunnen fotograferen bij een waterplaats. Voor de fanatieke fotografen is er ook de mogelijkheid om verschillende hutten te boeken om bijvoorbeeld Havikarend, Slechtvalk, Grote trap, Grijs wouw of bijv. Steenarend te fotograferen. Afhankelijk van de soort is het een uurtje rijden of soms 2 uur. Dit wordt nog vervolgd en ik zal e.e.a. later op de website verder gaan plaatsen. Ik heb zelf al in enkele hutten gezeten en het is fantastisch om te doen.

Nationaal park Monfragüe in de mist

Bloemenvelden op de finca

Maar soms kun je meer geluk hebben. Vorig jaar vond ik bij ons op de finca een dood edelhert (dat had geen geluk) en daar heb ik een schuilhut bij gebouwd. Dan duurt het altijd een paar dagen en dan komen de gieren. En net voor die tijd zat ik in de hut natuurlijk. In 2 uur tijd was het hele hert schoon op en kaalgegeten door een groep van iets meer dan 100 Vale gieren. Prachtig om te zien, spectaculair om mee te maken maar nog mooier dat het in je eigen achtertuin is.

Naast alle planten, vlinders en insecten, vogels en zoogdieren is het op de finca ook erg donker bij nieuwe maan en je ziet daarom een sterrenhemel om je vingers bij af te likken. Tijdens het genieten van de Melkweg roepen de Bosuilen en de Veenmollen..

Wij hebben nog geen moment spijt gehad van de beslissing naar Spanje te verhuizen. Met de aannemers hebben we veel geluk gehad. Het wachten op de vergunning voor onze tweepersoons pipowagens duurt wel wat lang. Hopelijk kunnen we daar een volgende keer wat meer van laten zien en heel binnenkort willen we onze website lanceren: www.elzorrohollandes.com. met alle verdere informatie en ook hoe een pipowagen geboekt kan worden.

Kuiflavendel

Start werkseizoen Werkgroep Landschapsbeheer

door: Maryke Mak

Werkochtend

Zaterdag 21 september was de eerste werkoctend van het nieuwe seizoen van de Werkgroep Landschapsbeheer. En het is vaker voorgekomen zo'n eerste keer: prachtig weer, om niet te zeggen warm! Al na korte tijd gingen de jassen en vesten uit en ten tijde van de pauze zat een verzameling roodverhitte gezichten aan de koffie en thee.

Op verzoek van Henk Jan Zwart van de gemeente Ermelo gingen we aan de slag op het Speulderveld, vanaf de ingang aan de Garderenseweg, vlakbij de N302. De opdracht was eenvoudig: verwijder de opslag van grove dennetjes (uittrekken of vlak boven de grond afknippen) en steek de berkjes uit. Berken moeten echt met wortel en al uit de grond gestoken worden, want knip je ze af (wel lekker makkelijk), dan heb je korte tijd later een soort struik die zich nog veel lastiger laat verwijderen. Vuilbomen, ratelpopulier en eikjes mochten blijven staan. De verwijderde boompjes werden langs het pad gelegd, waar ze later opgehaald zouden worden.

Opvallend was de enorme vergrassing van dit stuk hei, volgens Zwart onder meer een gevolg van de stikstof die neerdaalt vanaf de agrarische bedrijven in de omgeving, waaronder kalver- en kalkoenfokkerijen. Stikstof die niet tegengehouden wordt door een brede bosstrook, zoals die wel rondom de nabij gelegen Ermelosse Heide aanwezig is.

Hoewel we met een relatief kleine groep (16) aan het werk waren, was er na afloop echt resultaat zichtbaar. En zelfs al eerder. Om Henk Jan Zwart te citeren, die ons tijdens de pauze op een versnapering kwam trakteren: "Ik zie weer hei!" En daar doen we het voor.

Gezicht op het Speulderveld vanaf de ingang, foto Maryke Mak

Startavond

De avond ervoor waren zo'n twintig mensen al bij elkaar voor de informele start van het seizoen. Dat is ook een traditie: na een lange zomer waarin we elkaar niet zien, is het leuk om met een hapje en een drankje de draad weer op te pakken. Jarenlang deden we dat met een barbecue, maar nieuwe bezems vegen schoon, dus de nieuwe coördinatoren Lourens en Arina de Wolf hadden een andere vorm bedacht.

We werden om vijf uur ontvangen in het gebouw van InteraktContour aan de Henriëtte van Heemstralaan in Ermelo. Arina is daar senior begeleider. InteraktContour is een instelling die dagbesteding verzorgt voor mensen met niet-aangeboren hersenletsel. Wisten wij daar niets van, dat was na de bevlogen uitleg van Arina en rondleiding door het gebouw wel anders! De catering tussendoor was prima op orde, de soep, warme happen, salades en het toetje waren heerlijk. Het was gezellig en de onderlinge contacten, ook met enkele nieuwe deelnemers, werden weer verstevigd. Het eerste doel van de werkgroep is natuurlijk bijdragen aan natuurbeheer, maar het sociale aspect is een dikke tweede.

Veelvraat op het pad, foto Maryke Mak

Pauze werkoctend, foto Arina de Wolf

Verstlagen

Een kleine Bergspringspin tijdens de excursie, foto Mark Overmars

Minicursus spinnen

door: Mark Overmars

Toen ik las dat er een minicursus spinnen werd aangeboden, was ik direct enthousiast. Maar ik kan me voorstellen dat zoiets voor veel mensen eerder angstaanjagend is. Om de een of andere reden zijn veel mensen bang voor deze prachtige kleine beestjes. Datzelfde gold overigens voor David Sies zelf, die de cursus verzorgde. Ook hij was bang voor spinnen en is zich erin gaan verdiepen en ze gaan fotograferen om zijn angst te overwinnen. Tegenwoordig is hij een van de grote spinnenexperts in Nederland.

Op maandag 15 april 2024 was het eerste deel van de cursus. David liet de 16 deelnemers die durfden te komen, prachtige foto's zien van de vele soorten spinnen die Nederland rijk is. In Nederland komen er ongeveer 700 soorten spinnen voor, en wereldwijd wel 50.000. Vrijwel al deze spinnen zijn giftig, maar dat betekent niet dat ze gevaarlijk zijn. Geen enkele spin in Nederland is gevaarlijk voor mensen, hoewel sommige angstaanjagende

Onder leiding van David Sies (met hoed) op zoek naar spinnen, foto Mark Overmars

Een Schorsrenspin op de stam van een dennenboom, foto Mark Overmars

namen hebben, zoals de valse wolfspin. Vals betekent hier overigens helemaal niet gemeen, maar onecht. Een belangrijke eigenschap van spinnen is dat ze allemaal spinsel kunnen produceren. David legde uit waar spinnen dat spinsel allemaal voor gebruiken, naast het weven van een web. Wist u dat jonge spinnetjes spinseldraden als een parachute gebruiken en er grote afstanden mee kunnen vliegen? En wist u dat springspinnen zich met een spinseldraad verankeren, zodat ze niet vallen als ze naar een prooi toe springen?

Hij beschreef de anatomie van spinnen. Spinnen hebben allemaal acht poten en zijn dus geen insecten die er zes hebben. De spinnen in Nederland hebben meestal acht ogen, hoewel ze niet goed kunnen zien. David liet ook een filmpje van het kloppende hart van een spin zien. Hij besteedde veel aandacht aan de paring van spinnen. Dat is een heel complex proces waarbij de palpen van het mannetje een belangrijke rol spelen. Aan die palpen kun je het mannetje ook herkennen.

Voor wie meer wil weten over spinnen raadde David aan om lid te worden van de Facebookgroep 'Spinnen van de lage landen' waarvan hij een van de beheerders is. Daar vind je veel foto's van spinnen en kunnen experts je helpen met al je vragen.

Op zaterdag 20 april zou als tweede deel van de minicursus een excursie naar het Beekhuizerzand volgen. Maar vanwege de regen en kou werd deze verplaatst naar maandagmiddag, nog steeds koud maar wel zonnig en droog. Gelukkig konden die middag negen enthousiaste deelnemers onder leiding van David op zoek naar spinnen. En dat werd een

groot succes.

In totaal hebben we in twee uur tijd een kleine twintig verschillende soorten spinnen gevonden, waaronder zeldzaamheden als de heel kleine Bergspringspin met zijn prachtige rode voorkant en witte haren op de palpen, en de Schorsrenspin die verborgen zat tegen de bast van een dennenboom. Maar ook de Kegelspin, Zandspringspin, Wolfspin, Driestreepspin, Kraamwebspin, Gewone pantserspin, Heiderenspin, Brede wielwebspin, Boomknobbelspin, Witvlekheidekogelspin en nog een aantal andere spinnen werden gevonden en gefotografeerd.

Naast spinnen werden we ook nog verrast door een aantal exemplaren van de Bonte dennenschildwants die zeer zeldzaam heet te zijn maar met een snelle opmars bezig is. Ook vonden we een Gerimpelde spanner (een nachtvlinder), de prachtige rups van de Grauwe borstel, de felgekleurde Roodzwarte dennencicade en nog een flink aantal andere insecten.

Al met al een zeer geslaagde minicursus waarvan ik veel geleerd heb en waar ik een flink aantal prachtige foto's aan overgehouden heb.

Wandeling Landgoed Appel

zaterdag 10 augustus 2024

Op deze dag vertrokken 12 deelnemers, onder ideale weersomstandigheden, vanaf de parkeerplaats aan de Schoenlapperweg voor een korte wandeling door het fraaie landschap van landgoed Appel, gelegen tussen Voorthuizen en Nijkerk. Wandelen was eigenlijk niet het goede woord; 'struinen' naar wat er te zien viel in de 2 kilometer lange tocht, omschrijft deze activiteit beter. En er werden heel

Rups van de Witvlakvlinder, foto Peter Teune

Tangpantserjuffer foto Peter Teune

aardige waarnemingen gedaan. Op de parkeerplaats werd om te beginnen al een Eikenpage gezien, geen alledaags vlindertje meer helaas! De fraaie rups van de Witvlakvlinder was ook een leuke vondst, uiteraard van 'rupspecialiste' Ati Vijge, en ook de bekende zeldzaamheden van dit landgoed: Zwervende pantserjuffer, Tangpantserjuffer en Zuidelijke heidelibel, werden alle gesignaleerd. Als gevolg van de hevige regenval eerder dit jaar, werd helaas geen enkele Klokjesgentiaan gezien, terwijl er vorig jaar rond deze tijd honderden bloeiende planten stonden. Het mocht de pret niet drukken. Onder het genot van een vers schepijsje bij het Melkmeisje te Putten, kwam een gezellig einde aan een geslaagd 'wandelingetje' over landgoed Appel.

Peter Teune

Avondexcursie Flevopolder

woensdag 14 augustus 2024

Met vier deelnemers vertrokken we om kwart voor zeven vanuit Harderwijk om een vogelexcursie te houden in de Kievitslanden met een bezoek aan de Kapteinshut om vogels in de plas waar te nemen. Door eigen waarneming een week eerder en een mededeling van anderen was bekend dat het zicht door opgeschoten planten en struiken vrijwel

Beeld vanuit Giezen vogelkijkhut, foto Hans Fondse

onmogelijk was. We kozen daarom voor een tocht door het Harderbroek en bezoek aan de Krijn-Giezenhutten. Vanuit de eerste hut waren de plassen met grote zandbanken goed waarneembaar. Op de plassen zaten veel eenden als Wilde eenden, Slobeenden, Bergeenden, Wintertalingen en Krakeenden. Verder zagen we Grote zilverreigers en Lepelaars. Verder grote aantallen wadvogels als diverse soorten plevieren (niet altijd goed herkenbaar) en Watersnippen. Gelukkig voegde zich nog een vijfde vogelaar bij ons, met een telescoop. Ook zagen we twee Zeearenden, waarvan een honderden Kokmeeuwen steeds opjoe om te zien of er mogelijk verzwakte exemplaren tussen zaten. Een Vos liet zich even zien. Toen het om negen uur al wat schemerig was geworden, zagen we de oranje ondergaande zon, een stil en paradijselijk gebeuren. Bij de terugweg hebben we even gekeken in de 'strobalen' Giezenhut. Inmiddels waren de muggen al massaal ontwaakt, wat stilstaan niet aantrekkelijk maakte. Helaas hoorden we nauwelijks geluiden van Rietzangers of Karekieten. Om half tien werd het donkerder en stopten we de excursie.

Hans Fondse

Dagexcursie Binnenveldse Hooilanden en de Benedenpolder bij Wageningen

zaterdag 24 augustus 2024

Met een leuk groepje deelnemers - negen mensen - vertrekken we richting Wageningen naar natuurgebied de Binnenveldse Hooilanden. Dit gebied van bijna 300 hectare is sinds 2019 in ontwikkeling als 'nieuwe natuur'. Het is gezamenlijk eigendom van Stichting

Binnenveldse Hooilanden, foto Ati Vijge

Binnenveldse Hooilanden, foto Ati Vijge

Mooi Binnenveld en Staatsbosbeheer. Het laatste stuk van de route rijden we over landweggetjes door een weidegebied om dan uit te komen bij een parkeerplaats met een flinke uitzichttoren. Daarop wacht Peter op ons, een gids van 'Mooi Binnenveld'. Samen beklimmen we de toren waar de harde, frisse wind ons om de oren waait, maar waar we ook een goed overzicht hebben over het hele gebied: een drassig landschap met aan de rand de dijk langs de Grift. Grappig detail: de Grift stroomde eerst naar de Rijn, maar sinds 1942 stroomt ze via de Eem naar het IJsselmeer. De gids vertelt nog meer over de geschiedenis van het gebied; zie hiervoor ook het vorige Linnaeusklokje. We dalen de toren weer af en beginnen zo aan de wandeling door het gebied. Na niet al te lange tijd blaast de wind de wolken uit elkaar en genieten we niet alleen van het prachtige landschap, maar ook van een lekker warm zonnetje.

Het gebied de Binnenlandse Hooilanden is pas vijf jaar in ontwikkeling van landbouwgebied naar natuur. Het is indrukwekkend om te zien hoezeer deze zich hier heeft hersteld. Destijds is men begonnen met het afgraven van de

Wageningse Bovenpolder, foto Roel Pannekoek

Wageningse Bovenpolder, foto Roel Pannekoek

bovenlaag om de bodem te verschralen. Om die reden wordt nog steeds al het maaisel afgevoerd. Volgens gids Peter richt de focus zich nu nog op de botanica - meer dan op bijv. vogels - maar hij is er zeker van dat dat vanzelf gaat veranderen. Wanneer er nieuwe planten en bloemen gaan groeien - we zien bijv. Grote kattenstaart, Egelboterbloem en knikkend tandzaad - trekt dat ook weer andere dieren aan.

En dat blijkt, want al wandelend worden er toch verschillende vogels gespot, waaronder een Bruine kiekendief, een Boomvalk en enkele Krakeenden. Ook zien we enkele vlinders, onder meer een Landkaartje en een vlinder in wording: de rups van een Dagpauwoog.

Terug bij de parkeerplaats vertelt Peter nog het een en ander over de plannen voor de toekomst. Terwijl we daarnaar luisteren, volgt toch wel een hoogtepunt van de excursie: er vliegt een Zeearend over; een mooie afsluiting van dit deel van de dag.

We stappen in de auto's op weg naar restaurant 't Gesprek in Wageningen, waar we samen lunchen. Daarna rijden we naar de Veerweg, waar we te voet verder gaan door de uiterwaarden van de Rijn, hier de Wageningse

Landkaartje, foto Roel Pannekoek

Bovenpolder genoemd. Al wandelend door het wat golvende landschap genieten we van het uitzicht over de rivier. We ontdekken dat er behalve 'gewone' bramen ook Dauwbramen bestaan - ook die zijn erg lekker. Verder zien we verschillende vlinders, waaronder de Gehakkelde aurelia, het Koolwitje en wederom het Landkaartje. Degenen met kennis van planten ontdekken o.a. Kattendoorn, Kruisdistel en Wilde bertram. Alles bij elkaar hebben we zo aardig wat kilometers afgelegd, maar doordat er tegelijkertijd zoveel te zien en te ontdekken is, gaat dat ongemerkt. Het was zo een afwisselende dag waarop de deelnemers zonder uitzondering met veel plezier terugkijken, en, een bezoek aan de beide gebieden is zeker voor herhaling vatbaar. Mogelijk in een ander jaargetijde (voorjaar?).

Halve-dagexcursie Delta Schuitembeek

zaterdag 5 oktober 2024

Met zeven deelnemers waren we om half tien bij de parkeerplaats eind Larserweg/Zeedijk en liepen met bijzonder mooi weer over de dijk richting Nulde. Direct zagen we een paar Grote zilverreigers in de zon hoog in de bomen zitten. Enkele paren Wilde eenden en Krakeenden zagen we op de Delta en Grauwe ganzen op de weilanden. We hoorden Smienten, het geluid van Cetti's zanger en een enkele Waterral. Plotseling vloog een Ijsvogel langs de struiken. Af en toe kwam een Buizerd of Havik over. Op de plassen op het weiland zagen we enkele Oeverlopers over de slikstroken lopen. Een groep van negen Canadese ganzen

Grote zilverreiger, foto Greet Bikker

Vrouwtje Wintertaling, foto Greet Bikker

vloog in linie over ons heen. Met kijkers zagen we dat verder weg het Deltagebied druk bevolkt was met veel eenden. We zagen daar honderden Kuifeenden, groepjes Wintertalingen, enkele Slobeenden en wat Tafeleenden. Duidelijke vogeltrek was niet te zien. Om kwart over twaalf kwamen we weer bij de auto's. We besloten dat het wat te laat was om nog naar Nekkeveld te gaan; dit houden we voor een volgende vogelexcursie in maart of april. Hans Fondse

Driekwart-dagexcursie Oostvaardersplassen

zaterdag 23 november 2024

Met vier deelnemers vertrokken we met redelijk weer om negen uur vanuit Harderwijk. Door het slechte weer en sneeuwbuien op vrijdag waren er een aantal afmeldingen. Onze eerste stop was op de Grote Praambult met zicht op een groot deel van de Oostvaardersplassen. Ver weg zagen we groepen Konikpaarden en Heckrunderen. Zoals zo vaak hier was een Zeearend zichtbaar. Plotseling vlogen twee Blauwe kiekendieven dichtbij langs de spoorlijn. Ook grote aantallen Grote zilverreigers op de plassen.

In de vogelkijkhut De Zeearend, foto Hans Fondse

De nieuwe vogelkijkhut De Roerdomp, foto Hans Fondse

We vervolgden de excursie naar het bezoekerscentrum dat om tien uur opende. Na een consumptie liepen we naar de vogelhut De Zearend. Onderweg hoorden we het geluid van een Cetti's zanger en van een Waterral. Vanuit de grote vogelhut waren veel eenden te zien als Wilde eenden, Kuifeenden, Krakeenden, Slobeenden en Tafeleenden. Ook waren Nonnetjes dichtbij zichtbaar (1 mannetje en 3 vrouwtjes).

Daarna gingen we naar de nieuwe hoge vogelkijkhut De Roerdomp. Dit gebouw is pas op 19 juni 2024 geopend en met nieuwe bruggen verbonden met wandelroutes in de omgeving. Erg succesvol allemaal! Over de nieuwe brugjes liepen we naar de oude vogelhut De Schollevaar (oude naam voor Aalscholver). Hier waren op boomstronken in de plas tientallen Aalscholvers zichtbaar. We zagen hier ook enkele koppeltjes Brilduikers, voortdurend duikend in diep water. Toen we terugliepen naar het bezoekerscentrum zagen we op een plas tientallen mannetjes Slobeenden. Beschenen door het waterige zonnetje prachtig van kleur!

Tegen 15.00 uur beëindigden we deze geslaagde excursie.

Hans Fondse

In De Roerdomp, foto Hans Fondse

Paddenoverzet 2025

Al jaren zetten wij ons tijdens de paddentrek in om padden/kikkers en soms zelfs salamanders een veilige oversteek te laten maken op de Jonkheer Doctor C.J. Sandbergweg in Ermelo.

Helaas is door allerlei oorzaken (overlijden, ouderdom, ziekte, verhuizing) het aantal deelnemers van de overzetactie de laatste jaren vrij beperkt geworden. Om dit jaar deze actie weer te laten plaatsvinden is het nodig dat het aantal overzetters van padden, kikkers en salamanders voor de actie in het voorjaar van 2025 zal toenemen.

Wat wordt er verwacht? De amfibieëntrek is hoofdzakelijk in de maanden februari, maart en april. Een overzetter voert de activiteit uit volgens een rooster ongeveer eenmaal per week. Hiervoor haalt men 's morgens een invulformulier en een overzettemmer op bij het kantoor van Natuurmonumenten (Sandbergweg 88, Leuvenum).

Een pad die graag naar de vijver wil, foto Hans Fondse

Vanuit de overzettemmer gaan de padden naar de vijver, foto Hans Fondse

Vervolgens haalt men de amfibieën op uit de emmer, inventariseert deze en vult de gegevens in op de invullijst. De verzamelde amfibieën mogen vervolgens naar de vijver van Huize Leuvenum worden gebracht om daar weer uitgezet te worden. Dit kan lopend met de emmer met amfibieën over de Beekweg naar het ijzeren hekje van het landgoed. Hierna uiteraard niet vergeten het formulier in te vullen en dit bij het teruggaan in de kist bij Natuurmonumenten achter laten. Dit lijkt allemaal misschien wat ingewikkeld, maar in het begin kan men een paar keer met een ervaren overzetter meegaan.

Voor het slagen van deze actie zijn medewerkers zeer welkom! Wij hebben er in ieder geval weer zin in! Geef je op bij Hans Fondse jmfondse@gmail.com of Lynn Knossen lynnknossen@gmail.com.

Mijn geluksmomentje

door: Peter Pfaff

Lange tijd was de Ringoogparelmoervlinder, *Boloria eunomia*, één van mijn wenssoorten. Deze fraaie parelmoervlinder leeft op natte graslanden en moerassen bij beken, rivieren of meren en op de randen van hoogvenen. Vanaf de Noord Veluwe bezien is het Perlenbachtal bij Monschau in Duitsland, zo'n beetje het dichtstbijgelegen gebied waar je deze soort aan kunt treffen. Enige jaren terug ging ik rond de pinksterdagen op zoek naar deze vlinder. Ondanks de drukte vond ik nog een piepklein plekje op een overvolle camping bij Monschau. De eerste dag leverde een wandeling door het beekdal wel diverse waarnemingen op, maar door het zonnige en warme weer waren de vlinders overactief en nauwelijks controleerbaar op kenmerken. Ook het fotograferen bleek haast onmogelijk en niet handig omdat er ook te veel andere bezoekers rondliepen. De volgende ochtend – zo besloot ik – zou ik in alle vroegte opnieuw op zoek gaan naar deze vlinder. Vroeg op de dag hangen vlinders vaak nog onbeweeglijk van de kou in de vegetatie en zijn ze goed te benaderen. Voor dag en dauw kroop ik in de ochtend uit mijn slaapzak en liep ik in de schemering richting het beekdal. Al heel snel ontdekte ik mijn eerste Ringoog, hoog hangend in de bloem van een Adderwortel, de waardplant van deze vlinder. Voor een mooie foto op ooghoogte moet je natuurlijk onderuit en languit liggend in de natte ve-

Ringoogparelmoervlinder, foto Peter Pfaff

getatie maakte ik mijn eerste foto. Omdat ik alleen in het veld was, kon ik ongestoord mijn gang gaan en maakte ik die ochtend nog veel andere foto's. Ineens ontdekte ik zelfs twee exemplaren die recht tegenover elkaar zaten. Een toevalstrefter en wat je noemt een echt geluksmomentje. Na enige uren fotografeerplezier liep ik doorweekt van de ochtenddauw weer naar de camping. Tevreden en meer dan klaar voor een ontbijt en hete thee.

Wie van onze lezers deelt in een volgend Linnaeusklokje zijn of haar geluksmomentje, al dan niet met foto?

Een bijzondere paddenstoel

door Annemarie Kooistra

In 2019 zag ik in De Leemputten op een boomblad iets wonderbaarlijks. Daar was een spin in een schimmelig omhulsel verpakt. Uit dat omhulsel groeiden drie kronkelige draden: één korte en twee lange draden. Het uiteinde van die draden was smaller en zwart gekleurd; het einde daarvan was weer wit. Die draden hingen niet naar beneden maar groeiden iets boogvormig horizontaal.

Aan een ecooloog bij Staatsbosbeheer, voor wie Ati Vijge en ik inventariseren, vroeg ik of hij hier iets over kon vertellen. Hij stuurde mijn mailtje door naar een kennis van hem die gastonderzoeker bij Naturalis is en die veel over spinnen weet. Zijn antwoord luidde dat deze schimmelsoort *Ophiocordyceps blattae* zou kunnen zijn. “Maar”, schreef hij erbij, “deze soort komt niet in Nederland voor.”

Ati en ik vonden op internet een Franse site met veel foto's van door schimmel aangetaste spinnen. Eén van die foto's kon wel een kopie zijn van mijn foto.

Welke naam stond er onder deze foto? Dat was *Ophiocordyceps blattae*. Zou ik een nieuwe soort voor Nederland hebben gevonden?

Vraagtekenpaddenstoel, foto Annemarie Kooistra

Excursies en avonden

Wandelen met oog voor de natuur: Nieuwjaarswandeling

zaterdag 11 januari 2025

12.30 uur Parkeerplaats in bos aan de Champignonlaan te Ermelo: <https://maps.app.goo.gl/SjS5usG5bDZAHE6k8>
Verwachte eindtijd: 15:00 uur
We maken een mooie bos- en heidewandeling door het Ruige Veld en door de bossen langs de Drieërweg. Al zwerfend komen we terecht bij de schaapskooi annex bezoekerscentrum De Schapendrift. Na de pauze wandelen we over Ermelose Heide terug. De route is circa 10 km en er is een mogelijkheid om alleen de eerste 6 km mee te lopen. Graag aangeven of je gebruik wilt maken van de 6 km-route.

Aansluitend op de wandeling is de nieuwjaarsreceptie in De Vleugel, Westerkerk te Ermelo.

Informatie Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532

Aanmelding via de meldingsknop op de website.

Nieuwjaarsbijeenkomst

zaterdag 11 januari 2025

15.00 tot 17.00 De Vleugel, Oude Nijkerkerweg 4, Ermelo
Net als bij de start in 2024 willen we iedereen uitnodigen om het nieuwe jaar te starten met een Nieuwjaarsbijeenkomst. Koffie, thee en iets lekkers en daarna een glaasje om te toosten en vooral onze goede voornemens uit te wisselen.

U kunt vooraf deelnemen aan de nieuwjaarswandeling die wordt georganiseerd door Emke en Martin en daarna aansluiten bij de bijeenkomst, maar u kunt ook alleen wandelen of alleen naar de nieuwjaarsbijeenkomst komen.

Noodzakelijk is dat u zich opgeeft voor nieuwjaarsbijeenkomst, uiterlijk 7 januari 2025 via de meldingsknop op de website.

Mocht u niet beschikken over vervoer, laat het dan even weten. U bent van harte uitgenodigd.

Informatie: Peter Pfaff, p.pfaff38@gmail.com, 06-10358554.

Foto Martin van Hemert

Op zoek naar de eitjes van de Sleedoornpage

woensdag 22 januari 2025, 9.30 - 12.00 uur
Vertrektijd carpool Harderwijk 9.15 uur, Ermelo 9.00 uur.

Kienschulpenweg, Nunspeet (nabij rotonde Harderwijkerweg).

Deze excursie duurt een halve dag. Net als voorgaande jaren gaan we aan het begin van dit jaar weer op zoek naar de eitjes van de Sleedoornpage. Landelijk gebeurt dat op heel veel locaties en zo houden we met elkaar in de gaten hoe het deze schaarse dagvlindersoort vergaat. Wij gaan weer zoeken in en rondom het dorp Nunspeet. Na afloop warmen we weer op met een kop koffie ergens in het dorp. Doet u ook een keertje mee?

Informatie: Betty Dekker, ecdekker@solcon.nl, 06-23464084
Aanmelding via de meldknop op de website voor 20 januari 2025.

Klapekster zoeken op heidegebied Groote Ark en Kuitert in de buurt van Putten

zaterdag 25 januari 2025

Vertrek: Harderwijk 8.45 uur, Ermelo 9.00 uur

Vanuit Ermelo rijden we via Putten enkele kilometers over de Garderenseweg en parkeren langs de Oude Arnhemse Karweg. We lopen dan over het nabij gelegen heidegebied en speuren de omgeving af om een Klapekster te zien. De laatste jaren is dat wel gelukt, maar geen garantie! We stoppen de excursie om een uur of twaalf. Redelijk goed weer is wel noodzakelijk.

Bijeenkomst fotografiewerkgroep Camera Natura

dinsdag 28 januari 2025

19.30 tot 21.30 uur in De Vleugel, Oude Nijkerkerweg 4 in Ermelo
Deze keer zal het onderwerp zijn 'Wat is het doel van je foto? Wat neem je je voor?'

Ook bekijken we onze inzendingen van de afgelopen periode.

Op zaterdag 1 februari zal de excursie in het kader van thema 'Winter' zijn. Met elkaar zullen we gedetailleerder kijken naar het thema.

Locatie en tijd van de excursie in onderling overleg.

Informatie: Wilma Stoof, w.stoof@planet.nl, 0341-419493
Aanmelding niet nodig.

Excursie fotografiewerkgroep Camera Natura

zaterdag 1 februari 2025

Zie hiervoor bij 28 januari 2025.

Broeden in een warmere wereld: hoe trekvogels zich aanpassen aan klimaatverandering

woensdag 5 februari 2025, 20.00 uur

De lezing wordt gegeven door Prof. Dr. Ir. Christiaan Both, hoogleraar ornithologie aan de Rijksuniversiteit Groningen in De Kiekmure, Tesselschadelaan 1, Harderwijk, en wordt georganiseerd samen met de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe.

Eén van de gevolgen van klimaatverandering is dat het voorjaar steeds vroeger begint. Vogels moeten daarom eerder gaan broeden, en voor trekvogels betekent dit dat ze ook eerder uit hun overwinteringsgebieden moeten terugkeren. Maar kunnen ze dat eigenlijk wel? En op wat voor manieren werkt die aanpassing dan? Op basis van ruim 50 jaar onderzoek aan Bonte vliegenvangers laat ik zien dat deze lange-afstandstrekker zich wel degelijk weet aan te passen. We hebben goede aanwijzingen dat ze steeds eerder uit Afrika vertrekken, waardoor ze in Nederland eerder aankomen. Dit is

Bonte viegenvanger, mannetje, foto Klaas de Jong

waarschijnlijk evolutie in actie. Maar zouden ze zich ook kunnen aanpassen door naar noordelijker broedgebieden te verhuizen? Dit hebben we met verplaatsingsproeven uitgezocht en deze lezing zal voor een belangrijk deel gaan over deze proeven.

Vogelexcursie bij het Reevediep bij Kampen

zaterdag 8 februari 2025

Vertrek: Ermelo 9.00 uur, Harderwijk 9.15 uur

We rijden vanaf Harderwijk naar Elburg en vervolgens dan via de Kamperdijk en het gehucht Noordeinde naar de weg over de nieuwe brug over het Reevediep. Aan de kamper kant is parkeergelegenheid. We lopen daarna terug over de brug en vervolgens linksaf over het fietspad (of over de dijk als het niet te modderig is). In dat gebied is veel te zien; we kunnen lopen tot we er genoeg van hebben. Dan teruglopen. Er is geen restaurant, redelijk weer is noodzakelijk. Deze excursie duurt tot het begin van de middag.

De nieuwe brug over het Reevediep in 2019, foto Hans Fondse

Foto Martin van Hemert

Wandelen met oog voor de natuur: Hoog Soeren

woensdag 12 februari 2025

9.00 uur Parkeerplaats aan de rechterkant van de kruising Amersfoortseweg en Aardhuis: <https://maps.app.goo.gl/1rC8GGj3fb8FEco46>
We wandelen over paden door de licht glooiende bossen en langs de Asselse heidevelden van de Kroondomeinen. Hoog Soeren is een idyllisch gehucht op de Veluwe met een beschermd dorpsgezicht. Er wonen niet meer dan 250 mensen. Het dorp kent 3 asfaltwegen. We maken gebruik van de horeca in Hoog Soeren. De route is ongeveer 10 km.

Informatie Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532

Aanmelding via de meldingsknop op de website.

Foto Martin van Hemert

Minicursus Korstmossen

zaterdag 15 februari 2025, 10.00 - 15.30 uur

De Witte heide, Kerklaan 5a, Ermelo. Korstmossen, niet te verwarren met mossen, zijn een samenlevingsvorm van een alg en/of blauwwier met een schimmel. Ze hebben verschillende groeivormen. Zo zijn er o.a. korstvormige, bladvormige en struikvormige soorten. Korstmossen zijn uiterst gevoelig voor luchtvervuiling. In gebieden met veel

Olijfschildmos, foto Arie van den Bremer

ammoniak of zwaveldioxide in de lucht verdwijnen bepaalde soorten. Baardmossen en struikvormende mossen zijn hier het gevoeligst voor. Het Groot dooiermos daarentegen doet het juist beter onder invloed van ammoniak. Het substraat, dat is de ondergrond waarop de korstmosses groeit, bepaalt veelal welke soorten er kunnen groeien. De ene soort houdt van levend hout, de ander van dood hout of steen. Of het groeit gewoon op de bodem. Zoals bijvoorbeeld de Rode heidelucifer, een van de *Cladonia*-soorten. We gaan er tijdens de cursus dieper op in. De docent is Arie van den Bremer. Arie zal 3 binoculairs en een paar soorten korstmossen meenemen zodat we ze van heel dichtbij kunnen bekijken. Er gaat een wereld voor je open!

Arie is o.a. schrijver van de boeken Basisgids Grassen en de Basisgids Korstmossen. Daarnaast is hij voorzitter van de KNNV afd. Amersfoort en leidt hij daar de plantenwerkgroep. Hij heeft voor onze afdeling al eens een cursus 'planten determineren' gegeven. Deze keer een cursus over korstmossen. Hij gaat ons leren wat een korstmosses is, op welke ondergrond ze kunnen groeien, welke soorten er zoal zijn, en hoe je ze kunt determineren.

De basisgids Korstmossen is deze dag te koop voor € 25,-. Neem als je hebt een loep mee.

Na de theorie is er tijd om een (zelf meegebrachte lunch) te nuttigen,

Muurschotelkorst, een gewone soort op straat, foto Arie van den Bremer

waarna we voor de excursie naar 's Heerenloo gaan met de auto of de fiets. De startlocatie van de excursie wordt 's morgens bekendgemaakt.

We rekenen € 5,- voor de minicursus. Koffie, thee en chocola zijn voor eigen rekening, € 1,- per consumptie, ter plekke af te rekenen.

Informatie: Ati Vijge, awvijge@outlook.com, 0341-560901.

Aanmelding via de meldingsknop op de website voor 13 februari 2025.

Wandelen met oog voor de natuur: korte afstand Sonnevance

woensdag 19 februari 2025

9.30 Parkeerplaats bij Sonnevance bij startbord Klompenpad <https://maps.app.goo.gl/BqccmPA9AmXiMBQ8>

We gaan een korte afstand wandelen bij Sonnevance. Sonnevance heeft een rijke historie en achter dit terrein ligt een mooi wandelgebied. Deze wandeling is bedoeld voor korte-afstand-wandelaars en voor wandelaars met hulpmiddelen, zoals wandelstokken en rollators. De

Sonnevanck

Wachthuisje bij Sonnevance, foto Martin van Hemert

afstand is ongeveer 4 km, maar kan aangepast worden. Na afloop drinken we koffie bij Brasserie Vivaldi.

Informatie: Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532.

Aanmelding via de meldingsknop op de website.

Camera Natura avond, gevolgd door excursie

dinsdag 25 februari 2025, 19.30 - 21.30 uur

De Vleugel, in Ermelo, Oude Nijkerkerweg 4, 3853 JS Ermelo

Deze keer staat er een technisch onderwerp gepland, nl gebruik van de flitser. Daarna de bespreking van de ingezonden foto's.

Op zaterdagochtend 1 maart zal er weer een excursie gehouden worden, plaats en tijd wordt in onderling overleg afgesproken.

Informatie: Wilma Stoof, w.stoof@planet.nl, 0341-419493

Aanmelding niet nodig.

Eeuwige Bossen, een film van Jan Ketelaars

donderdag 27 februari 2025

20.00 - 22.00 uur in de Catharinakapel Harderwijk

In ongeveer 3% van de bossen in Nederland groeien nog wilde bomen en struiken. Deze wilde bossen zijn historisch groen erfgoed, te vergelijken met historische gebouwen. Die moeten behouden blijven. In Eeuwige Bossen willen we laten zien welke fantastische oude boskernen we nog hebben en hoe ze beheerd en behouden worden. Deze film van Jan Ketelaars is in 2024 uitgekomen.

Eeuwige Bossen is een informatieve

In de Leuvenumse bossen, foto Volkert Bakker

documentaire over het beheer en behoud van onze bedreigde inheemse bossen.

Bert Maes die al meer dan 30 jaar onderzoek doet naar wilde bomen en struiken is hoofdpersonage. Lodewijk van Kemenade en René van Loon werken nauw met hem samen.

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft een kaart gemaakt waar alle tot nu toe bekende wilde bomen en struiken in Nederland op staan. In diverse musea zijn voorbeelden te zien van het historisch gebruik van hout. Er wordt onderzoek gedaan naar het DNA en naar jaarringen van wilde bomen. Op de genenbank worden zoveel mogelijk inheemse soorten gekweekt om ze voor uitsterven te behoeden. De wilde bomen blijken goed bestand tegen klimaatverandering.

Jan Ketelaars en Lodewijk van Kemenade zijn zelf aanwezig, zodat we na de film nog met elkaar kunnen doorpraten, vragen kunnen stellen en informatie uitwisselen.

Er kunnen maximaal 85 personen deelnemen. Toegang is gratis, maar een vrijwillige bijdrage wordt zeer gewaardeerd! We denken zelf aan € 5,- per persoon.

Informatie: Volkert Bakker, voorzitter@noordwestveluwe.knnv.nl, 0341-424293

Aanmelding via de meldingsknop op de website.

Excursie Camera Natura

zaterdag 1 maart 2025

Zie hiervoor bij 25 februari 2025.

Landelijke Vlinderdag te Wageningen

zaterdag 1 maart 2025 10.00 - 16.00 uur
Theater Junusshof, Plantsoen 3, 6701 AS Wageningen

Jaarlijks gaan enkele leden van onze afdeling gezamenlijk naar de landelijke Vlinderdag te Wageningen. Altijd weer een mooie opstart voor het nieuwe (vlinder)seizoen. Uiteraard rijden we gezamenlijk die kant op. Wilt u mee? Nadere info en individueel aanmelden via de website van de Vlinderstichting. Gezamenlijk (mee)rijden?

Informatie: Peter Pfaff, p.pfaff38@gmail.com, 06-10358554.

Wandelen met oog voor de natuur: Leuvenumse Bossen

woensdag 12 maart 2025

9.00 uur Parkeerplaats Ullerberg aan begin bij Jonkheer Doctor C.J. Sandbergweg <https://maps.app.goo.gl/YywHwjdykyRPQZJ8>
We wandelen door een uitgestrekt bosgebied, langs de rand van het Cyriassische Veld. We drinken koffie bij brasserie Vivaldi op Sonnevand. Daarna wandelen we terug naar ons vertrekpunt.

Informatie Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532

Aanmelding via de meldingsknop op de website.

Foto Martin van Hemert

Foto Martin van Hemert

Algemene Ledenvergadering

zaterdag 15 maart 2025

10.30 - 15.30 in het Kerkelijk centrum de Regenboog in Harderwijk Drielanden. Zoals gebruikelijk starten we weer om 10.30 uur (inloop 10.00 uur), is er een heerlijke lunch en maken we 's middags een wandeling in de buurt met tot slot nog een hapje en drankje. We eindigen rond 15.30 uur. Al met al een leuk programma (denken wij) van 4 onderdelen die je natuurlijk allemaal ook los van elkaar kunt bijwonen. De stukken sturen we jullie een week of drie te voren per mail toe. Als je geen mail van ons ontvangt, maar toch graag de stukken wilt inzien, geef dan even een seintje, bijv. naar ons postadres: Schaapskamp 9, 3849 PS Hierden, dan sturen wij je de stukken alsnog per post toe.

Ook als je het sowieso plezierig vindt de stukken op papier te ontvangen, kun je dat doorgeven en sturen wij je de stukken alsnog toe. Tijdens de vergadering zullen we de stukken op het scherm projecteren.

Informatie Volkert Bakker, voorzitter@noordwestveluwe.knnv.nl, 0341-424293.

Excursie Tichelgaten bij Windesheim bij Zwolle

zaterdag 22 maart 2025

Vertrek: Ermelo 9.00 uur, Harderwijk 9.15 uur

De excursie hier is voor ons een ontdekkingsstocht, de vogelgroep is hier niet eerder geweest. We rijden naar Zwolle en vervolgens de weg naar Windesheim. Daar zullen we ergens parkeren en een route lopen door het Natuurreservaat van de Tichelgaten.

Foto Geurt Besselink

Camera Natura avond met Geurt Besselink

dinsdag 25 maart 2025, 20.00 - 22.00 uur
De Kiekmure, Tesselschadelaan 1, 3842 GA Harderwijk

Geurt Besselink komt op uitnodiging van de fotografiegroep een lezing houden.

Alle KNNV-leden zijn van harte welkom; vanaf 19.30 uur is de zaal open. U dient zich wel aan te melden, aangezien er maximaal 50 bezoekers aanwezig kunnen zijn.

Een kleine vrijwillige bijdrage is welkom.

Informatie: Wilma Stoof, w.stoof@planet.nl, 0341-419493. Aanmelding via de meldingsknop op de website voor 22 maart 2025.

Excursie Camera Natura

zaterdag 29 maart 2025, 9.30 - 12.00 uur
Locatie wordt in onderling overleg via app-groep gedeeld

Excursie op de zaterdag nadat de natuurfotograaf Geurt Besselink ons allerlei tips heeft gegeven op 25 maart 2025.

Informatie: Wilma Stoof, w.stoof@planet.nl, 0341-419493
Aanmelding niet nodig.

Stinzenplanten op landgoed Dickninge en het Engelse Werk

zaterdag 5 april 2025
Vertrektijd carpool Harderwijk 9.15 uur, Ermelo 9.00 uur.

Landgoed Dickninge ligt ten zuidwesten van De Wijk in Drenthe aan het riviertje de Reest, dat hier de provinciegrens met Overijssel vormt. Het is vooral beroemd vanwege de grote velden Holwortel,

Corydalis cava, die hier in dit jaargetijde prachtig bloeien: sommige planten purperroze, andere wit. De plant komt van nature voor in Midden-, Oost- en Zuid-Europa, vooral in berggebieden, en bereikt in het wild mogelijk nét Zuid-Limburg. Elders in ons land is het een bepaald niet algemene stinzenplant (plant die al heel lang geleden uitgepoot is op landgoederen en buitenplaatsen). Mogelijk groeit op Dickninge de grootste populatie van Nederland! Holwortel bloeit gemiddeld iets eerder dan Vingerhelmbloem, *Corydalis solida*, die veel algemener is. Hopelijk bloeien beide soorten als wij er zijn. Uiteraard zullen we ook andere stinzenplanten tegenkomen: Bosanemoon, Gevlekte aronskelk, Sneeuwkllokje, Muskuskruid, e.a.

Als we op Dickninge uitgekeken zijn, gaan we naar het park Het Engelse Werk aan de IJssel in Zwolle. Hier is een horecagelegenheid waar we koffie en andere dingen kunnen nuttigen. Dit park is in 1830 aangelegd op een voormalig vestingwerk. Het is het oudste park van de stad. Ook hier groeien Holwortel (maar niet zoveel als op Dickninge) en Voorjaarshelmbloem. En bovendien planten als Daslook, Bosanemoon, drie soorten Aronskelk, Knikkende en Gewone vogelmelk, enz. Verder staan hier allerlei bijzondere soorten bomen en struiken. Informatie: Geertje Pettinga, geertje.pettinga@gmail.com. Aanmelden voor 3 april 2025 via de meldknop op de website.

Wandelen met oog voor de natuur: Noorderheide

woensdag 09 april 2025

9.00 uur Parkeerplaats Noorderheide
<https://maps.app.goo.gl/yqtbWfW4MLi7iqLS7>

Deze struinroute over de Veluwe bij Vierhouten leidt over heide, door bos, langs grafheuvels en bomen die zich in de onmogelijkste bochten wringen en langs piramides.

Op de Noorderheide bij Vierhouten zijn 3 landmarks van zwerfkeijtes te vinden: de Daniël George piramide (D.G. piramide), de Miesje piramide, de Peter Paulpiramide (P.P. piramide). Ze waren,

Noorderheide, foto Martin van Hemert

samen met de verdwenen Victoria piramide, onderdeel van het landgoed van Daniël George van Beuningen (van het museum Boijmans van Beuningen). Hij legde hier in 1935 ingenieuze waterwerken aan, bestaande uit gemetselde goten, vijvers en een pompstation waarmee hij water oppompte en zo de 'beken' van water kon voorzien. De drie nog aanwezige piramides zijn door vrijwilligers gerestaureerd.

Noorderheide, foto Martin van Hemert

Informatie Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532

Aanmelding via de meldingsknop op de website.

Nonnenkapkluifzwam, foto Dick Dooyewaard

Voorjaarspaddenstoelen kijken in Flevoland

zaterdag 12 april 2025

Vertrektijd carpool Harderwijk 9.30,

vertrektijd carpool Ermelo 9.15

Verwachte eindtijd 12.30

Ook in het voorjaar zijn er paddenstoelen te zien. Op de stranden langs het Veluwemeer zijn een paar bijzondere soorten te vinden in het voorjaar, o.a. Morieljes en Nonnenkapkluifzwammen die groeien in het kale zand. En met een beetje geluk zien we nog andere soorten, zoals de Voorjaarspronkridder.

Informatie Dick Dooyewaard, dick.

dooyewaard@gmail.com, 0341-254538

Aanmelding via de meldingsknop op de website voor 9 april 2025.

Morielje, foto Dick Dooyewaard

Vogelexcursie Delta Schuitenbeek en Arkemheen

zaterdag 12 april 2025

Vertrek: Ermelo 9.00 uur, Harderwijk 9.15 uur

We parkeren bij de parkeergelegenheid eind Arlersteeg/Zeedijk en lopen over de dijk richting Nulde. Op de weilanden zullen de weidevogels druk bezig zijn. De excursie duurt tot hooguit 12.30 uur.

Een Grutto in de Arkemheempolder, foto Hans Fondse

Wandelen met oog voor de natuur: korte-afstands-wandeling Theehuis Oud-Groevenbeek

woensdag 16 april 2025

9.30 uur Parkeerplaats Oud

Groevenbeek <https://maps.app.goo.gl/jYuEbP4m9W3GYc1j6>

Op Oud Groevenbeek vinden we een netwerk van paden langs het landhuis, de Volenbeek, de sprengkop, de grafheuvels en heide.

Deze wandeling is geschikt voor korte-afstand-wandelaars en voor wandelaars met hulpmiddelen, zoals wandelstokken en rollators. De afstand is ongeveer 4

Groevenbeek, foto Martin van Hemert

Groevenbeek, foto Martin van Hemert

km en kan aangepast worden. we drinken koffie bij het Theehuis Oud-Groevenbeek.

Informatie: Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532.

Aanmelding via de meldingsknop op de website.

Op zoek naar de Donkere waterjuffer in de Weerribben

zaterdag 3 mei 2025, tot 16.30 uur

Vertrektijd carpool Harderwijk 8.00 uur, Ermelo 7.45 uur.

Jaarlijks organiseert Staatsbosbeheer omstreeks begin mei een vaarexcursie in de Weerribben. Tijdens een vaartocht leer je meer over dit boeiende gebied en gaan we op zoek naar de zeldzame Donkere waterjuffer die alleen hier voorkomt. Als KNNV haken wij graag een keer bij een dergelijke excursie aan. Ons plan is om in de ochtend deel te nemen aan de vaarexcursie van Staatsbosbeheer, om daarna in de middag een korte wandeling te maken in de Wieden. Er is nog geen datum en tijd voor deze vaarexcursie bekend.

Datum en vertrektijden zijn nu dus nog indicatief. Wie belangstelling heeft voor deze excursie kan zich nu al wel aanmelden. Zodra de definitieve datum en tijd bekend zijn, worden deze

Excursie in De Weerribben, foto Peter Pfaff

doorgegeven aan de personen die zich hebben aangemeld. Op basis van deze informatie kun je dan alsnog besluiten om wel of niet mee te gaan en kun je je individueel en rechtstreeks bij Staatsbosbeheer aanmelden. Voor deelname aan de vaarexcursie wordt door Staatsbosbeheer een kleine vergoeding gevraagd.

Informatie: Peter Pfaff, p.pfaff38@gmail.com, 06-10358554.

Aanmelding via de meldknop op de website voor 1 februari 2025.

Kopij voor Het Linnaeusklokje 2-2025 graag vóór 1 april 2025 mailen naar de redactie: klokje@noordwestveluwe.knnv.nl.

Een overzicht van wensen voor het aanleveren van kopij kan bij de redactie worden aangevraagd.

Opstapplaatsen voor excursies

Harderwijk: Slingerbos, een zijweg van de Oranjelaan bij het Shell-station iets voorbij nummer 12 tegenover de fietsenstalling van het Korfbalveld. Voor navigatie: Slingerbos 12, Harderwijk Ermelo: parkeerterrein hoek Groeneweg/Dirk Staalweg voor het Kerkelijk Centrum

Voor de fietstochten is er één startplaats: het VVV-kantoor in Ermelo, Stationsstraat 20, 3851 NH.

Bij twijfel over het doorgaan van excursies, b.v. in verband met het weer, wordt men geadviseerd het Gastenboek op de website te raadplegen.

Herfstgeluiden

door: Peter Pfaff

De herfst is wat mij betreft een van de mooiere seizoenen van het jaar. De bossen tonen hun maximale kleurenpracht, paddenstoelen in allerlei vormen en met de mooiste kleuren vragen om onze aandacht, het vallend en rottend blad brengt geheel eigen geuren met zich mee en de vogeltrek komt goed op gang. Maar er is meer. De herfst kent ook zo, zijn eigen geluiden. Een bijzondere is wat mij betreft de stilte in de natuur. In onze lawaaïge en drukke wereld is geen geluid immers ook een geluid!! Maar denk ook aan het tikkend geluid van de dauwdruppels die een voor een uit de takken vallen en op de bodem gezamenlijk een plasje vormen. Of het geluid van overvliegende ganzen of, beter nog en met een beetje geluk, Kraanvogels op hun trek naar het zuiden. Meestal trekken Kraanvogels wat oostelijker door, maar afhankelijk van de windrichting kunnen ze ook zo maar onverwacht en luid roepend over onze streken trekken. Een ander opmerkelijk herfstgeluid is natuurlijk afkomstig van de bronstige herten die in september (Edelhert) of oktober (Damhert) hun oergeluiden over onze Veluwe laten schallen.

Van oudsher is de bronsttijd voor mij een moment om - bij voorkeur alleen of hooguit met één medewandelaar - het bos in te trekken. Vroeger - ja, ook ik word ouder - kon dat nog, je alleen in het bos wanen. Vandaag de dag lukt dat nauwelijks meer. Hoe vroeg je ook opstaat, binnen de kortste keren word je ingehaald door een mountainbiker, kom je altijd weer meerdere medewandelaars tegen of moeten er juist op de door mij bedachte route zo nodig luid blaffende honden worden uitgelaten. Die stilte waarover ik hier boven al schreef, daar kan kennelijk niet iedereen tegen. Mensen hebben altijd de neiging de stilte te doorbreken, te praten en kennelijk zeer belangrijke zaken uit te wisselen. Met meerdere fietsers ontardt dat bovendien vaak in schreeuwachtig gesprekken die je al op grote afstand waar kan nemen. In de bronsttijd heb je daarnaast tegenwoordig ook een heus bronsttoerisme. Met honderden komen mensen hierop af en verdringen elkaar om iets te kunnen zien en horen. En niet alleen uit onze eigen dorpen doen mensen dat, maar uit alle windstreken komen er bezoekers naar de Veluwe. Bent u weleens op de Hoge Veluwe geweest? Daar staan zo maar een paar honderd mensen in het groen gehuld en behangen met kostbare fotoapparatuur te kijken naar het wild dat ook nog eens met appeltjes naar het publiek wordt gelokt. Moeder in een vouwstoeltje met koffie en een boek en vader achter zijn statief met megalens. Het is mooi om wild op zo korte afstand te kunnen zien, maar mijn voorkeur gaat toch uit naar een ander soort natuurbeleving. Ik herinner me dat ik in de jaren '70 en '80 op handen en voeten alleen door het struikgewas kroop om wild te speuren en om de bronst in al zijn glorie waar te kunnen nemen. Veelal met succes overigens.

Samen met mijn broer kampeerde ik speciaal voor de bronst in Vierhouten om 's morgens vroeg op de fiets de Elspeterstruiken en het Kroondomein te doorkruisen. Genieten van de oergeluiden van de bronstige herten in het bos rondom ons. Ik

Burlend Edelhert, foto Peter Pfaff

herinner me uit die periode ook een bronstwandeling met Roel Pannekoek op de grens van landgoed Tongeren en Welna. Onze wandeling was bijna ten einde en de bronstgeluiden namen bij het krieken van de ochtend af in intensiteit, toen plotseling een reusachtig bronstig Edelhert met zijn vrouwelijk gezelschap op zeer korte afstand naast ons uit het struikgewas brak. Zij schrokken net zo hard van ons als wij van hen, maar wat een fraaie beleving was dat.

Maar goed, tijden veranderen en daar kan (moet) ik ook wel mee leven of ik pas me erop aan. De herfst, het is en blijft een schitterend seizoen om naar buiten te gaan. Na genieten van de laatste restjes zomerse warmte, de dauw in het veld, de kleurenpracht en soms, heel soms ook van het geluid van de stilte.

Natuurvereniging
KNNV

historische vereniging
HERDEREWICH

Indien onbestelbaar:
F. Eibrink, Operadreef 52, 3845 GP Harderwijk

Inhoud

Van de bestuurstafel	2
In Memoriam	4
Personalia	4
Minicursussen	4
De zon komt op en de zon gaat weer onder	5
Finca El Zorro Holandés	7
Start werkseizoen Werkgroep Landschapsbeheer	11
Verslagen	12
Paddenoverzet 2025	15
Mijn Geluksmomentje	16
Een bijzondere paddenstoel	16
Excursies en avonden	17
Herfstgeluiden	23
Agenda	24

Koninklijke Nederlandse Natuur Vereniging
Afdeling Noordwest-Veluwe
Opgericht 10 mei 1971
Secr.: secretaris@noordwestveluwe.knnv.nl
Schaapskamp 9
3849 PS Hierden
KNNV-website: noordwestveluwe.knnv.nl

Agenda

januari

- zaterdag 4 Landschapsbeheer
- zaterdag 11 Wandelen met oog voor de natuur: Nieuwjaarswandeling
- zaterdag 11 Nieuwjaarsbijeenkomst
- dinsdag 14 Bestuur en coördinatoren
- dinsdag 21 Lezing Staverdense Leemputten
- woensdag 22 Eitjes Sleedoornpage zoeken
- zaterdag 25 Landschapsbeheer
- zaterdag 25 Klapeksterexcursie
- dinsdag 28 Fotografiewerkgroep

februari

- zaterdag 1 Fotografiewerkgroep
- woensdag 5 Lezing Trekvogels en klimaatverandering
- zaterdag 8 Vogelexcursie Reevediep
- woensdag 12 Wandelen met oog voor de natuur: Hoog Soeren
- zaterdag 15 Minicursus Korstmossen
- zaterdag 15 Landschapsbeheer
- woensdag 19 Wandelen met oog voor de natuur kort: Sonnevank
- dinsdag 25 Fotografiewerkgroep
- donderdag 27 Film: Eeuwige Bossen

maart

- zaterdag 1 Landelijke Vlinderdag Wageningen
- zaterdag 1 Fotografiewerkgroep
- zaterdag 8 Landschapsbeheer
- woensdag 12 Wandelen met oog voor de natuur: Leuvenumse Bossen
- zaterdag 15 Algemene Ledenvergadering
- zaterdag 22 Vogelexcursie Tichelgaten bij Zwolle
- dinsdag 25 Fotografiewerkgroep met Geurt Besselink
- zaterdag 29 Fotografiewerkgroep

april

- zaterdag 5 Stinzenplanten zoeken
- woensdag 9 Wandelen met oog voor de natuur: Noorderheide
- zaterdag 12 Voorjaarspaddenstoelen in Flevoland
- zaterdag 12 Vogelexcursie Delta Schuitenbeek en Arkemheen
- woensdag 16 Wandelen met oog voor de natuur kort: afstand: Theehuis Groevenbeek